

‘विकासमा बहुआयामः समृद्ध मेन्छयायेम’

मेन्छयायेम गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
मोराहाङ, तेह्रथुम, कोशी प्रदेश, नेपाल

नीति तथा कार्यक्रम
आर्थिक वर्ष २०८१।०८२

अध्यक्ष श्री यादव बहादुर खापुङ्गले
मेन्छयायेम गाउँपालिकाको
एघारौं गाउँ सभामा
पेश गर्नुभएको आर्थिक वर्ष २०८१।०८२
नीति तथा कार्यक्रम

मेन्छयायेम गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
मोराहाड, तेह्रथुम

२०८१ असार १० गते

एघारौँ गाउँसभामा उपस्थित सभा सदस्य ज्यूहरू,

यस गरिमामय सभामा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा मैले आफूलाई गौरवान्वित महशुस गरेको छु। वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा गाउँपालिकालाई विभिन्न सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण आमामुखा, दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूलाई हार्दिक आभार सहित हामी सबैको तर्फबाट धन्यवाद व्यक्त गर्दछु। यस अवसरमा नेपालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलन, राजनीतिक अग्रगमन र लोकतन्त्रको सवलीकरणको क्रममा भएका ऐतिहासिक आन्दोलनहरूमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने सम्पूर्ण शहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु।

संविधानले व्यवस्था गरेको राजनैतिक, प्रशासनिक र वित्तीय संघीयता अनुसार आर्थिक, सामाजिक रूपान्तरण तथा सुशासन विकास र सामाजिक न्याय सहितको 'सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धि'को राष्ट्रिय आकांक्षा तथा प्रदेश सरकारले तयार गरेको 'स्वच्छ, सुखी र समुन्नत प्रदेश' साथै 'विकासमा बहुआयामः समृद्ध मेन्छयायेम' को दीर्घकालीन लक्ष्यलाई आत्मसात गर्दै दिगो विकासका लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गरी जनताको सुख र समुन्नतिको लागि स्थानीय सरकार प्रतिबद्ध भएर लागि परेको छ। यसका लागि स्थानीय स्रोतको पहिचान र परिचालन गरी समावेशी, जलवायु उत्थानशील तथा दिगो स्थानीय आर्थिक विकास मार्फत समृद्ध गाउँपालिका र सुखी नेपाली र समृद्ध जनताको राष्ट्रिय संकल्प हासिल गर्न सार्वजनिक, निजीक्षेत्र र समुदायको साझेदारी विकास गरिनेछ।

उपस्थित सभासदस्य ज्यूहरू,

मेन्छयायेम गाउँपालिकाको वर्तमान सरकार र नेतृत्व दीर्घकालीन योजना र लक्ष्य सहित अगाडि बढिरहेको छ। सरकार सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने कानून तथा नीतिहरू निर्माण गर्दै योजनाबद्ध विकासको अवधारणा अनुसार आवधिक विकास योजना तयार पारी गाउँपालिकाको समृद्धिका लागि प्राथमिकताका क्षेत्रहरू निर्धारण गरी सोही अनुसार स्रोतहरूको परिचालन गरी अघि बढिरहेको छ। गुणस्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी सिर्जना, कृषिमा व्यावसायीकरण, पर्यटन प्रबर्द्धन तथा दिगो पूर्वाधार विकास गरी नागरिकको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार गर्दै समृद्ध गाउँपालिका निर्माणको आधार तयार गरी परिणाममुखी कार्यान्वयन हामि सबैको जिम्मेवारि हो।

नेपालको संविधानमा स्थानीय शासन सम्बन्धी उल्लेख भएको नीतिगत व्यवस्था, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, मेन्छयायेम गाउँपालिकाको प्रथम आवधिक योजना, २०८१ अनुसार वार्षिक तथा रणनीतिक योजनाहरू बनाई लागू गर्दै जानुपर्ने प्रावधान, मध्यमकालिन खर्च संरचना (MTEF), सोही आवधिक योजनाको मूलभूत पक्षहरू अनुसार विभिन्न चरणको सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ।

सभा सदस्यज्यूहरू,

अब म यस सम्मानित सभामा आगामी आ.ब. २०८१/८२ को लागि प्रस्तावित विभिन्न विषयगत एवं क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु।

सामाजिक विकास

शिक्षा

- वैज्ञानिक, जीवनोपयोगी र जीविकामूखी शिक्षाको विस्तार गरी शिक्षामा सूचना प्रविधिको पहुँच बढाउँदै शिक्षाको रूपान्तरणलाई प्राथमिकतामा राखी गाउँपालिकालाई शिक्षामा नमूना पालिकाको रूपमा विकसित गरिनेछ ।
- शिक्षकहरूको क्षमता विकास तालिम तथा अन्य विभिन्न तालिमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- बालबालिकाको हक अधिकारको सुनिश्चितताका लागि बालबालिका सम्बन्धी ऐन निर्माण गरिनेछ ।
- बालविकास केन्द्र तथा सहजकर्ता व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, बालक्लब गठन तथा सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालयमा सिकाइ उपलब्धि वृद्धिका लागि अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन गरिनेछ ।
- शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि विद्यालय अनुगमन तथा निरीक्षणलाई प्रभावकारी र थप व्यवस्थित गरी लागू गरिनेछ ।
- स्थानीय पाठ्यक्रममा स्थानीय भूगोल, इतिहास र संस्कृतिका साथै परम्परागत सीप, कला र प्रविधि सम्बन्धी विषयवस्तु समावेश गरी आवश्यक संशोधन गरिनेछ ।
- शिक्षकहरूको व्यवसायिक क्षमता विकासको लागि लगानी गरिनेछ ।
- विषयगत शिक्षकहरूको अभिलेख व्यवस्थापन गरी उनीहरूको अनुभवलाई उपयोग गरिनेछ ।
- मुख्यमन्त्री शैक्षिक सुधार कार्यक्रममार्फत विद्यालयहरूमा भौतिक पूर्वाधार निर्माण, पुस्तकालय, विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला स्थापनाको लागि जोड दिइनेछ ।
- विद्यालयमा नै दिवा खाजा खाने व्यवस्था गर्न विद्यालयलाई प्रोत्साहन कार्यक्रम अघि बढाइनेछ ।
- विद्यालयमा नै विद्यार्थीहरूको प्रतिभा प्रस्फुटनका लागि प्रतिस्पर्धात्मक अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।
- माघामिक र उच्च माघामिक शिक्षामा आइसिटि को प्रयोग गरी सबैको पहुँच पुर्याउने ।

स्वास्थ्य

- हाल सञ्चालनमा रहेका मेन्छयायेम गाउँपालिका १ स्थित सामूदायिक स्वास्थ्य इकाइ पौठाक, मेन्छयायेम २ स्थित पौठाक स्वास्थ्य चौकी, मेन्छयायेम ४ स्थित श्रीजुङ्ग स्वास्थ्य चौकी र मेन्छयायेम गाउँपालिका ६ स्थित मेन्छयायेम अस्पतालबाट अझ गुणस्तरिय सेवा प्रदान गर्नका लागि थप कर्मचारीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- मेन्छयायेम अस्पतालमा डिजिटल अल्ट्रा साउण्ड, गुरणस्तरीय ल्याब, डिजिटल एक्सरे र फार्मेसी सेवा स्थापना भई सञ्चालनमा आएको छ । उक्त सेवालालाई नियमित अझ प्रभावकारी र गुणस्तरीय सेवाका लागि निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकामा निर्माणाधीन १५ शैय्याको मेन्छयायेम अस्पताललाई आगामी आर्थिक वर्षमा निर्माण सम्पन्न गरी आधुनिक प्रविधिसहितको पूर्वाधारयुक्त अस्पताल बनाइनेछ ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थामार्फत नेपाल सरकारबाट निःशुल्क गरिएका ९८ प्रकारका औषधिहरू वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकामा खरिद भएको एम्बुलेन्सलाई सबैको पहुँचमा पुर्याउन र थप प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि मापदण्ड बनिस्केको र यसको कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा मृगौला, मुटु, उच्च रक्तचाप, मधुमेह जस्ता रोगको निःशुल्क जाँच र उपचारको प्रबन्ध मिलाइने छ ।

- महिला स्वयंसेविकाहरूको क्षमता विकासका लागि तालिम उपलब्ध गराई उनीहरूको सेवालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- मेन्छयायेम गाउँपालिका ५ स्थित मेन्छयायेम आरोग्य केन्द्रलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ ।
- नेपाल सरकारको स्वास्थ्य बीमासम्बन्धि कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- विभिन्न प्राणघातक रोग जस्तै क्यान्सर, मृगौला प्रत्यारोपण, डायलायसिस, मेरूदण्ड पक्षघात र गम्भीर प्रकृतिका मुटुरोगीहरूलाई औषधि उपचारमा आर्थिक सहयोग कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

युवा तथा खेलकूद

- खेलकूदको विकास गर्न विभिन्न खेलहरूका लागि खेलकूद मैदान लगायतका खेल पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भारलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।
- सांस्कृतिक पर्वको रूपमा ऐतिहासिक रूपमा सञ्चालन हुँदै आएका खेलकूद प्रतियोगिताहरूलाई सहयोग गरी खेलकूद प्रबर्द्धनमा टेवा पुर्‍याइनेछ ।
- गाउँपालिकास्तरमा गठन भएको **खेलकूद विकास समितिको** क्षमता विकास, थप व्यवस्थित र चल्यमान बनाउँदै लगिनेछ ।
- युवालाई आत्मनिर्भर, स्वावलम्बी र चरित्रवान बनाउने नीति ल्याइनेछ ।
- राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरूले आर्जन गरेको ज्ञान र सीप सदुपयोग गर्दै स्वरोजगार र उद्यमशीलता विकासका लागि नवप्रवर्तनशील, लगायतका प्रोत्साहनमुखी कार्यक्रमसँग आबद्ध गराइने छ ।
- विपन्न, गरीब र सुकुम्बासी परिवारका युवाहरूलाई सीपमूलक तालिम: इलेक्ट्रोनिक्स सामाग्री मर्मत, प्लम्बिङ तथा इलेक्ट्रिसियन, ब्युटि पार्लर, होटल म्यानेजमेन्ट, ब्यावसायिक पशु पालन तथा तरकारी खेती जस्ता तालिमहरू प्रदान गरी गरिबी न्यूनीकरण र जिविकोपार्जनमा सहजीकरण गरिने छ ।

लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण

- सामाजिक न्याय र समावेशीकरणको सुनिश्चितता तथा लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्दै लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- स्थानीय लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०८० अन्तरगत रहेको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष र मेलमिलाप कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०७६ अन्तरगत रहेको मेलमिलाप कार्यसञ्चालन कोषको सञ्चालनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- लैङ्गिक विभेदलाई न्यूनीकरण गर्न गाउँपालिका भित्र रहेका महिला विकास तथा आमा समूहहरूलाई लक्षित गरी क्षमता अभिवृद्धि तथा शसक्तिकरण गर्न नेतृत्व विकास सम्बन्धि तालिमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
- महिलालाई आर्थिक क्रियाकलापमा सक्रिय बनाउन महिला उद्यमशीलता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पालिकास्तरमा गठन भएका जेष्ठ नागरिक तथा महिला अधिकारसम्बन्धि काम गर्ने जेष्ठ नागरिक समन्वय केन्द्र, महिला अधिकार मञ्चलगायतलाई क्षमता विकास तथा शसक्तिकरणको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- महिला, बालबालिका, अल्पसंख्यक, भूमिहिन, अति गरिब, आदिवासी जनजाति र सामाजिक बहिस्करणमा परेका वर्गको लागि लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

- विभिन्न समूदायले जीवन निर्वाहको रूपमा अपनाइ आएका परम्परागत पेशालाई संरक्षण सम्बर्द्धन तथा आधुनिकीकरण गरी व्यवसायिक उद्यमको रूपमा विकास गर्न सहयोग गरिनेछ ।
- यसै आर्थिक वर्षबाट टोल विकास संस्था गठन गरी सो टोल विकास संस्थाहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सहभागी गराइने छ ।
- महिला उद्यमशीलता विकासका लागि महिलाद्वारा प्रबर्द्धित व्यवसायलाई मेन्छ्यायेम साझा सुविधा केन्द्र (उद्यम घर)मार्फत बजारीकरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- आर्थिक रूपले विपन्न र सामाजिक रूपले पछाडि परेका महिलालाई सशक्तीकरण र सामाजिक रूपान्तरण गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूको EFT System मार्फत भुक्तानी भइरहेको र आगामी वर्ष Biometric Verification मार्फत भुक्तानी गरिनेछ ।

अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना

- मेन्छ्यायेम गाउँपालिकाले प्रदेश सरकार, सामाजिक विकास मन्त्रालय र करुणा फाउण्डेसन नेपालसँगको त्रिपक्षिय लागत साझेदारीमा अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रम मार्फत हरेक नवजात शिशुमा जन्मदोष परीक्षण गरी जन्मदोष पहिचान भएका शिशुहरूको स्वास्थ्योपचार, विद्यालयमा रहेका १० वर्ष मुनिका बालबालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण र व्यवस्थापन लगायतका रोकथामका कृयाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- पालिका भित्र रहेका सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गरी शिक्षा, स्वास्थ्य, जीविकोपार्जन, शसक्तीकरण र सामाजिकिकरणका क्षेत्रमा आवश्यक सहयोग प्रदान गरिनेछ । यसका अतिरिक्त पहिचान भएका सबै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको परिचयपत्रका साथै राज्यले प्रदान गर्ने सामाजिक सुरक्षाका योजनाहरूमा पहुँच विस्तार गरिनेछ ।

भाषा/संस्कृति

- कला भाषा, साहित्य र संस्कृति र सम्पदाको जगेर्ना गरी सामाजिक तथा सांस्कृतिक एकतालाई मजबुत बनाइनेछ ।
- कला, भाषा, संस्कृति र लोकबाजाहरूको प्रवर्द्धनमा युवा पुस्तालाई परिचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र आयोजना हुने मेला तथा अन्य गतिविधिहरूमा विविध जातीय भेषभूषा, कला साहित्य, संगीतलगायत अनुसार झाँकी सहित प्रदर्शन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता तथा विदा दिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ

बालबालिका

- २०८३ माघसम्ममा गाउँपालिकालाई बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्ने लक्ष्य अनुसार विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- गठित विद्यालयस्तरी बालक्लब वडास्तरीय बाल क्लब सञ्चाल र पालिकास्तरीय बाल क्लब सञ्चाललाई समाजको विकृतिको रूपमा रहेको जस्तै बालविवाह लागूपदार्थ दुर्व्यसनी बालशोषण घरेलु हिंसा रोक्न अभियानहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धि

- गाउँपालिकावासीलाई स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाईमा सहज र सुलभ पहुँचको अधिकार प्रत्याभूत गराई दिगो विकासको लक्ष्यलाई लक्षित गर्दै एक घर, एक धाराको नीति अन्तर्गत सबै नागरिकहरूको घर घरमा स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्वच्छ खानेपानीको सुनिश्चितता गर्ने र स्वच्छ सफा हराभरा गाउँपालिकाको विकासमा जोड दिन ३ जना पलमबरको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालित खानेपानी आयोजनाहरूलाई एकीकृत रूपमा सञ्चालन र नियमन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका खानेपानी आयोजनाहरूको मुहानहरूको संरक्षण तथा मर्मत सम्भार गरिनेछ ।

पूर्वाधार विकास

सडक यातायात पक्की पुल र झोलुङ्गे पुल

- गाउँपालिकास्तरीय सडकहरू निर्माण तथा मर्मत सम्भार स्तरोन्नती गरी कृषि, पर्यटन र स्वास्थ्यमा टेवा पुर्याउने लक्ष्य अनुरूप जिरीखिम्ती मोराहाङ्ग पौठाक सडक विस्तार तथा कालोपत्रेको गुणस्तरीय काम तथा समयमै पूर्णताका लागि संघीय सरकारसँग पहल गरिनेछ ।
- सडक सञ्जालको विकास तथा विस्तारद्वारा कृषि उत्पादनलाई बजारीकरण तथा पर्यटन प्रवर्द्धनमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- भूउपयोग नीतिमार्फत भूउपयोग क्षेत्र निर्धारण गरी वस्ति विकास योजना, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण लगायत पूर्वाधार निर्माण कार्य थप व्यवस्थित र गुणस्तरीय रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाले विभिन्न वस्तीमा समेत सबै समयमा गाडी चल्ने सडकहरूको मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नति गरी यातायात सञ्चालनलाई प्राथमिकतामा राखेको छ ।
- चालू आर्थिक वर्षमा जस्तै आगामी आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा संघ तथा प्रदेश सरकारबाट **पावरहाउस-मोराहाङ्ग-मंगलबारे सडक, मोराहाङ्ग बजार-संग्राते-लाब्री सडक र सत्तल-सिक्देम सडक** समपुरक अनुदानको साझेदारी रकम बिनियोजन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट माग भए बमोजिम संघ र प्रदेशअन्तरगका विभिन्न मन्त्रालयबाट गाउँपालिकामा बिनियोजन भएका योजनाहरूको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेक भौतिक संरचनाहरूको मरमत सम्भार कार्य गरिनेछ ।
- विगत देखिका निर्माणाधिन तथा अधुरा योजनाहरूलाई सम्पन्न गर्न क्रमागत रूपमा बजेट बिनियोजन गरिनेछ ।

सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

- पालिकाको सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापनका लागि पालिकाको आफ्नै सूचना तथा अभिलेख केन्द्र स्थापना गरी दस्तावेजहरू व्यवस्थित र सुरक्षितका लागि एकरूपता ल्याउने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र पार्श्व चित्र (Digital LG Profile) लाई अद्यावधिक गरिनेछ ।
- इन्टरनेटको माध्यमबाट सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन इन्टरनेट विस्तार गरिनेछ ।
- पालिकाका सेवा र बडा कार्यालयबाट उपलब्ध हुने सेवा सुविधाहरूलाई विद्युतीय प्रणालीबाट उपलब्ध गराइने व्यवस्थालाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाको काम कारबाहीलाई पारदर्शी तथा नागरिक समक्ष पुर्याउन गाउँपालिकाको वेबसाइट अद्यावधिकलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवाहरूमा सफ्टवेयर निर्माण गरी पेपर लेस प्रणाली बनाउन विद्युतीय प्रणालीलाई जोड दिईनेछ । गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरूमा आवश्यकता अनुसार ICT सामग्रीहरू खरिद गरिनेछ ।

भवन आवास तथा बस्ती विकास

- फुसको छानो विस्थापित गर्ने कार्य निरन्तर भइरहेकोले आगामी आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा फुसको छानो मुक्त गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।
- भवन निर्माण संहिताको प्रतिपालन तथा नक्सा पासको लागि आवश्यक कानून बनाइ मापदण्ड लागू गरिन्छ ।
- मेन्ड्यायेम गाउँपालिकाको गौरव योजनाको रूपमा रहेको गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा निर्माण हुने सार्वजनिक भवन तथा पूर्वाधारहरू अपाङ्गमैत्री, लैङ्गिकमैत्री, बालमैत्री तथा वातावरणमैत्री बनाइनेछ ।
- अन्य रमणीय तथा धार्मिक एवं ऐतिहासिक महत्व बोकेका स्थलको संरक्षण पुनर्निर्माण मर्मत तथा संरक्षण गरिने छ ।

आर्थिक विकास

कृषि तथा पशुपंक्षी

- रसायनिक मल, किटनासक विषादीको न्यूनीकरण गर्दै जैविक विषादी बनाउने तालिमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी प्राङ्गारिक खेतीको आधारमा कृषकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कृषकद्वारा उत्पादित उत्पादनको विविधीकरण गर्न तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- माटो परीक्षणको शिविर कृषि विकास शाखामै ल्याब सेवा स्थापना गरि सेवालालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- उत्पादन योग्य बाँझो जमिनमा युवा लक्षित सामूहिक खेती प्रणालीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ
- पीपीआर, लम्पीस्कीन, खोरेत, रेबिज विरुद्धको निःशुल्क खोप सेवा सञ्चालनलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
- गाइ भैसीहरूमा कृतिम गर्भदानको कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी र सेवामुखी बनाउँदै लगिनेछ ।
- कृषि पकेट क्षेत्रमा सिंचाई, विद्युतीकरण, सितभण्डार तथा गोदाम घरको निर्माणलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- चरण क्षेत्रमा उन्नत जातको घाँसको बीउ लगाइनेछ ।
- कृषि क्षेत्रलाई आधुनिकतासँग जोड्दै नया पनका कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्याङ्क सङ्कलन गरी अध्यावधिक गरिनेछ ।
- किसान परिचयपत्र वितरण कार्यलाई थप प्रभावकारी वितरणमा जोड दिइनेछ ।
- कृषि बालि तथा पशु विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

व्यवसाय तथा पर्यटन

- गाउँपालिका भित्र रहेका व्यवसायको दर्ता, नवीकरण, स्थानान्तरण तथा नामसारी जस्ता प्रशासनिक प्रक्रियालाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सरलीकरण र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- मेन्ड्यायेम गाउँपालिका ३ मा निर्माणाधिन मेन्ड्यायेम ढाँपलाई आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गरी सञ्चालनमा सेवा प्रारम्भ गरिनेछ ।

- ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्व बोकेको गौखुरी धामको पूर्वाधार विकासका लागि संघ र प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका पर्यटकीय स्थलहरू जोड्न पर्यटकीय सडक सञ्जाल कार्यान्वयन प्रारम्भ गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थलहरूको प्रचार प्रसारका लागि डकुमेन्ट्री प्रशासन र ब्रोसरहरूको वितरण गरिनेछ ।

सहकारी तथा अन्य संघसंस्था/समिति

- गाउँपालिकामा कार्यक्षेत्र बनाइ सञ्चालनमा रहेका सरकारी संस्थाहरूलाई आगामी आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा अनिवार्य रूपमा COPOMIS मा आबद्धता गराइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र स्थापना हुने कृषि समूह, निजी फर्म र सहकारीहरूको दर्ता तथा कार्य क्षेत्र अनुमति जस्ता विषयहरूलाई व्यवस्थित गरिनुका सहकारी ऐनमार्फत सहकारी संस्थाहरूको नियमनलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।
- सहकारीहरूको माध्यमबाट उत्पादनशिल क्रियाकलापमा संलग्न नागरिकहरूको पूँजी संकलन तथा परिचालन गरी साना तथा स्वरोजगारीका अवसर श्रृजना गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्ने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषि लगायत विषयगत सहकारीलाई सो क्षेत्रमा केन्द्रित भै लगानी गर्ने नीतिलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- लघु वित्त कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सबै संस्थालाई गाउँपालिकामा अनिवार्य दर्ता गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अनुरोध गरिनेछ ।

घरेलु तथा साना उद्योग

- घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र विस्तार गर्ने उद्देश्यले पुराना उद्यमीहरूलाई लक्षित गरी पुनर्ताजगी तालिम सञ्चालन गरिएको छ ।
- नवप्रवर्तनमा आधारित उद्योगहरूको प्रवर्द्धन एवम् विकासलाई प्रोत्साहित गरी लघु, घरेलु तथा साना उद्योग व्यवसायमा स्थानीय समुदायलाई आकर्षित गर्दै आर्थिक विकास तथा रोजगारीको सिर्जना गरिनेछ ।
- स्थानीय स्रोत र साधनको उचित प्रयोग गरी अधिकतम आय आर्जन हुने खालको उद्यम व्यावसाय सञ्चालन गर्न प्राविधिक, आधुनिक प्रविधिहरू तथा व्यावसायिक सीप विकास तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्रत्येक वर्ष मेडमोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गरिनेछ ।
- पुराना उद्यमीहरूको पहिचान गरी एडभान्स सीप तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र भएका व्यापार व्यावसाय फर्म दर्ता र नवीकरण अभियान तथा व्यावसायिक परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- उत्पादित वस्तुहरूको सङ्कलन र विक्री वितरण गर्नका लागि एक कोसेली घर निर्माण गरिएको छ जसबाट उत्पादित वस्तुको विक्रीवितरण शुरू गरिनेछ ।

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा सूचीकृत बेरोजगार श्रमिकहरूलाई न्यूनतम रोजगार उपलब्ध गराउन रोजगार रणनीतिलाई लागू गरिने छ ।

- वैदेशिक रोजगारीमा जाने नागरिकहरूलाई श्रम स्वीकृति तथा पुनः श्रम स्वीकृति कार्यक्रमलाई आपवासन केन्द्र सगको साझेदारिमा कार्य गरिनेछ ।
- बेरोजगार श्रमिकहरूलाई व्यवसायिक बनाउन विभिन्न प्रकारका सीप विकास तालिमहरू उपलब्ध गराइने छ ।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

- वन तथा जैविक विविधताको संरक्षण गरी ग्रामीण जनजीवनको लागि लाभदायक बनाइने तथा यसबाट हुने लाभको न्यायोचित वितरण गरी उच्च विकासमा उपयोग गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन निर्माण गरि विपद् जोखिम प्रतिकार्य तथा पुनर्उत्थानको लागि स्थानीय आपतकालीन सेवा सञ्चालन केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कानूनको निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।
- भू- तथा जलाधार व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकामा पोखरी, तालतलैया, झरना तथा खानेपानीको मुहानहरूको संरक्षण र संवर्द्धनमा सहयोग गरिनेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि स्थानीय आपतकालीन सेवा सञ्चालन केन्द्रमा विपद् उद्धार सामग्रीहरू थप गरिदै लगिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकुलन सम्बन्धी जनचेतना तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पूर्वाधार आयोजनाहरूको कार्यान्वयन गर्दा त्यस्ता आयोजनाहरूले वातावरणमा पार्ने असर न्यूनीकरणको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) अध्ययन गरिनेछ ।
- सामुदायिक बनहरूका लागी मागमा आधारित तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

संस्थागत विकास तथा सुशासन

संस्थागत, सुशासन, ऐन, कानून, न्याय तथा जवाफदेहिता

- आगामी आर्थिक वर्षमा बाँकी रहेका ऐन, कानून, मध्यमकालीन खर्च संरचना, राजस्व सुधार योजना, सडक यातायात गुरुयोजना, गाउँ शिक्षा योजना निर्माण गरी लागू गरिनेछ ।
- नेपाल सरकारले नवप्रवर्तन कार्यक्रमसँग जोडेको स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन (LISA), स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन (FRA), स्थानीय तह आर्थिक विकास मूल्याङ्कन (LED) को नतिजालाई उत्कृष्ट अंक बनाउन शाखागत रूपमा प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी आगामी आर्थिक वर्षमा उत्कृष्ट अंक ल्याउनेमा जोड दिइनेछ ।
- सार्वजनिक सुनुवाइ सामाजिक परीक्षण गुनासो सुनुवाइलगायत सार्वजनिक उत्तरदायित्वका माध्यमहरूको कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारी र नियमित गरिनेछ ।
- स्थानीय सेवालालाई सहज सरल सुलभ, सक्षम र सुदृढ बनाई दक्ष, सेवाग्राहीमुखी र व्यावसायिक बनाइनेछ ।
- कानुनी साक्षरता र नेतृत्व विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई सबै वडाहरूमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- मेलमिलाप केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गर्दै आवश्यक स्रोत र साधन उपलब्ध गराइनेछ ।
- आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- उपभोक्ता समितिको क्षमता विकासका लागि तालिम तथा अभिमुखीकरणका कार्यलाई सञ्चालन गरिनेछ ।

मानव संशाधन विकास तथा सेवा प्रवाह

- गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै कार्यालय र संस्थाहरूमा ई-हाजिरी तथा सि.सि.क्यामेरा जडान गरी सोको नियमन गर्न एकीकृत प्रणाली लागू गरिनेछ ।
- जनप्रतिनीधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि तथा नेतृत्व विकास सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- स्थानीय सेवाका कर्मचारीले निजको सेवा शर्त सम्बन्धी कानून बमोजिम अवकास हुँदा प्राप्त गर्न योगदानमा आधारित उपदान वा निवृत्तिभरण, औषधी उपचार लगायतका सुविधा उपलब्ध गराउनका लागि एक अवकास कोष स्थापना गरिनेछ ।
- गाउँपालिका कार्यालयको मानव संशाधन पर्याप्त नभएका क्षेत्रमा सम्बन्धित विषयका विज्ञहरूलाई सहजकर्ता वा विशेषज्ञको रूपमा प्रयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- स्वीकृत सङ्गठन संरचना अनुसारको दरबन्दी पदपूर्ति गरिनेछ र कर्मचारीको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनलाई कार्यविवरणसँग आवद्ध गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
- प्रत्येक त्रैमासिक रूपमा स्वतः प्रकाशन, शाखागत प्रगति प्रतिवेदान तथा गाउँपालिकाको आय/व्ययको मास्केवारी गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयको सूचनापाटी तथा वेबसाइटमा प्रकाशित गरिनेछ ।

वित्तीय स्रोत परिचालन

- आर्थिक तथा प्रशासनिक अनुशासन कायम गर्ने सम्बन्धमा बाँकीको बक्यौता, पेशकी, बेरुजु लगात विवरण अद्यावधिक गरी कडाईका साथ असुल उपर एवम् फछ्यौट गर्ने कार्य अगाडी बढाईने छ ।
- कानून बमोजिम कर नतिर्नेहरूको समेत पहिचान खुल्ने कर प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
- स्थानीय कर प्रणालीलाई सहज तथा सरल बनाउँदै लगिनेछ । करमा स्वेच्छिक सहभागिता अभिवृद्धि गर्न करदाता शिक्षा लागू गरिनेछ ।
- आगामी आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण गरी करका दायराहरूको अध्ययन अनुसन्धान गरी आन्तरिक आयलाई वृद्धि गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

न्यायिक समिति

- न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र भित्रका विवादहरूको शीघ्र निरूपण गरी प्रभावकारी न्याय सम्पादन गर्न आवश्यक प्रबन्ध मिलाइने छ ।
- न्यायिक समितिका पदाधिकारी, मेलमिलापकर्ता तथा कर्मचारीहरूको विषयगत ज्ञान र क्षमता विकासमा जोड दिइनेछ ।
- मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक नीति तथा कानून तर्जुमा गरी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

अन्त्यमा, मेन्छयायेम गाउँपालिकाको सरवाङ्गीक विकासको गति मेन्छयायेम वासीहरूको चाहना, आवश्यकतालाई ध्यानमा राखी वार्षिक, **मेन्छयायेम प्रथम आवधिक योजना, २०८१** लाई कार्यान्वयनमा ल्याइ सुखी मेन्छयायेमवासी समृद्ध मेन्छयायेम बनाउने कुरामा निरन्तर लागि पर्ने प्रतिबद्धता जाहेर गर्न चाहन्छु । यसको लागि तपाईं सम्पूर्णको साथ सहयोगको अपेक्षासहित एघारौं गाउँ सभा पूर्ण रूपले सफलताको कामना व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद